

Pastir Jure.

Bilo je nekako po Veliki noči. Toplo pomladansko solnce je izšlo nad vrhovi bližnjih gričev, ki so obdajali našo vas. Ob robu so stala češnjeva drevesa v beli svatovski obleki, po solčnih bregovih in tratih pa so cvele v pestrih barvah pomladanske cvetice.

Odzvonilo je sedem zjutraj. Kmalu za velikim zvonom se je oglasil iz slepih lin mali zvonec ter je s svojim žalostno pretresljivim »tingel — tin — tingel — tin« naznanjal vaščanom in okoličanom, da se je zopet preselila duša v večnost.

Ljudje so postajali na potih in polju — molili za dušo, ki se je ločila s tega sveta, želeč ji v pobožnem vzdihljaju: »Bog ji daj milostljivo sodbo in večni mir.« Po molitvi pa so se radovedni popraševali, kdo je izdihnil? Ko je tretjič odzvonilo, so takoj ugenili, da je umrl možak. Otroci smo se radovedni zbrali pred zvonikom in nestrpno čakali cerkovnika, da nam pove, kdo je umrl.

Komaj je odprl stari cerkovnik vrata, smo zaklicali skoro vsi hkrati: »Kdo je umrl?« — »Polanškov Jure,« je odgovoril nakratko redkobesedni možiček.

Kar spogledali smo se. »Ali je to mogoče?«, smo izpraševali osupli drug drugega, »saj ni dolgo, kar smo ga še videli!« Tiho smo se odpravili vsak na svoj dom, praviti domačim novico.

Med vrati so me srečali mati in vprašali: »No, kdo je umrl?« — »Polanškov pastir Jure,« sem jim odgovoril. Začudili so se in rekli: »Bog mu daj večni mir in pokoj, ta je pa hitro sklenil.«

Novica je šla potem hitro od ust do ust. Ljudje so ugibali, kaj je utegnilo biti Juretu, da je tako hitro izdihnil. Nekateri so mislili, da ga je spravila naduha, drugi so trdili, da se je močno prehladil; vsakdo je vedel kaj drugega. Saj niti domači niso prav vedeli, za kakšno boleznijo je Jure pravzaprav umrl. Zvečer je bil še videti zdrav, zjutraj pa so ga

našli v hlevu na postelji nezvestnega, in kmalu nato je izdihnil.

Najbolj v živo je zadela ta novica nas otroke, ki smo imeli ubogeга Jurija prav radi. Kljub temu, da je minulo že blizu pol stoletja, odkar je zagledal luč sveta, ni bil siten in nevoljen na otroke, ampak prav rad nas je imel in nas vabil vedno k sebi.

Jure ni imel staršev in ni nikdar poznal svojega doma. Še otroka so ga uđinjali sorodniki za pastirčka pri Polanškovich. In ostal je pri hiši vse dni in pasel živino.

Otroci smo Jureta kaj radi obiskovali na paši, zlasti še, kadar je prignal na Loko. Takoj, ko smo začuli s trate sivkin veliki zvonec, nas ni vzdržalo doma. Iztežka sem se vselej izmuznil z doma, a se mi je le posrečilo izginiti skrivaj za hišnim ogglom.

Pri Juretu sem našel že celo kopico otrok. Vsi so sedeli okoli pastirja, kakor piščanci okoli koklje, in čebľjali so, da jim ni mogel Jure odgovarjati sproti.

Vedeli smo, da nismo prišli zastonj k Juretu. Vselej nam je naredil kaj posebnega. Spomladi nam je izvijal iz vrbovih vej piščalke, in pripiskali smo zvečer domov tako, da je šlo kar skozi ušesa. Poleti nam je rezal iz borove skorje konjičke in kravice, iz bička je pletel koške in kočije, delal je vozičke in pletel iz prediva koročace, da smo pokali z njimi. Sam je bil vesel svojega dela in nas, ko je videl, kako smo občudovali njegovo umetnost. Za vse to smo mu hodili vračat živino, kadar je silila kam v škodo.

Včasih smo pa posedli okoli njega in silili vanj, naj nam kaj pove. Pa tudi to je rad storil. Nekateri odrastli so o Juretu menili, da je malo bebast, ker se je najrajši družil z otroki, mi pa smo vedeli, da je čisto pameten.

Vročega poletnega popoldne smo prišli zopet na Loko k Juretu. Sedli smo v senco stare jelše tik potoka. Živina ni mirovala. Sitne muhe in brenclji so jo pikali, da je begala semintja po grmovju in se je otepala mrčesa. Zdajpazdaj je zbežľjal kak junček in zdirjal v hosto, mi smo hiteli za njim in smo ga

prítirali nazaj k čredi. Še celo stara sivka je poizkusila, če jo še neso noge kakor včasih prej. Za njo pa jo je ubrala še ostala živina. Zopet smo tekali in klicali zanjo: »Oha, sivka, plavka, nâ-nâ.«

Jure ta dan ni delal ničesar. Skrbno je pazil na kravice, da bi katere ne izgubil. Ko pa se je živinica pomirila in je začela pridno muliti sočno travo, smo se pomirili tudi mi.

»Počijmo malo!« je nasvetoval Šimnov Tonče, »Jure, ti nam pa povej, kar veš in znaš, da nam bo krajši čas!«

Nismo ga dolgo prosili. Potegnil je iz žepa leseno pípo z orehovo cevjo, si natlačil vanjo tobaka in začel je pripovedovati počasi, kakor je bila vedno njegova navada.

Šest let sem bil komaj star — je rekel — ko sem prišel k Polanškovim. Takrat so gospodarili še stari oče — Bog jim daj dobro! Prav pošten možak so bili. Ko sva napravljala nekoč resje za nasteljo v hosti za veliko cesto, so mi pravili, da so pridrli pred več leti Francozí na Kranjsko. Ustanoviti so se hoteli kar za vedno v Ljubljani.

Takrat pa je bilo pri nas težko dobiti vojakov, da bi branili domovino. Naborov ni bilo kakor dandanes. Sedaj dobi vsak fant, ko dopolni svoje dvajseto leto, listek, gre na nabor in, če je potrjen, dosluži dve ali tri leta, potem je pa zopet prost.

V tistih časih je pa morala vsaka občina dati določeno število domačih fantov. Služiti so pa morali ubogi fantje po celih štirinajst let.

Občini je naročila višja oblast, koliko fantov mora preskrbeti in poslati v Ljubljano. Občinski možje so se posvetovali, katerega bi najlažje pogrešili v občini. Na tistega, kogar so določili, se je prišel potem pravcati lov. Največkrat so obkolili ponoči nenadno hišo, udrli vanjo, zvezali onega, ki je bil določen, in so ga odpeljali v Ljubljano. Odtam se je vrnil šele po štirinajstih letih, če ga vmes že ni pobrala bleđa smrt.

Teh lovov so se pa možje in zreli fantje bali, in marsikateri je odšel od doma v skrite kraje, kjer

ga niso mogli izslediti. Ti begunci so se skrivali po gorah in po hostah, slednjič so skoro popolnoma podivjali. Ropali in kradli so po okolici, da so se mogli preživiti.

Tudi po naših krajih je bilo dosti ubežnikov, ki so se skrivali najrajši ob cesti od Učaka do Babe in ropali.

Nekega dne so peljali Francozi tod skozi vojno blagajno. Vlekla sta jo dva para konj, ki sta bila vprežena v železno kočijo. Spredaj in zadaj so šli vojaki-stražniki z nasajenimi bajoneti. V kočiji sta sedela dva častnika v krasni vojaški obleki.

Solnce je že zašlo, ko so se vozači s tem težkim vozom počasi pririnili do Babe. Tam so pa planili nanje iz hoste oboroženi kmetje-ubežniki, in vnet se je kratek pa hud boj.

Častnika in stražniki so kmalu podlegli. Roparji so pa brž izvlekli iz kočije težki železni zaboj, odnesli so ga v Polanškovo hosto in ga tam zakopali v skritem kraju.

Nato so se pa poskrili po hosti. Zastonj so jih Francozi zasledovali, ker so se znali zelo dobro umikati in so venomer menjavali skrivališča.

Čez dolgo, dolgo, ko se je bil vojni metež že pomiril, so se sešli ti fantje in možaki, da dvignejo zakopano blagajno in si razdele plen. Ali zastonj so iskali. Kraj, kamor so bili zakopali zaklad, so čisto izgrešili. Kopali so tu in tam, ali našli niso ničesar. Zaklad je ostal v zemlji, kjer čaka še danes, kdo ga najde.

Jure je prenehal s pripovedovanjem. Poslovili smo se in odhiteli nalik lahkonomim srnicam proti domu.

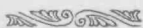
Dva dni potem je Juretu že zvonilo. Peli so zvonovi žalostno pesem, in štirje možje so prinesli par dni potem črno pobarvano krsto, v kateri je spal smrtno spanje pastir Jure.

Bil je pogreb — a le malo pogrebcev. Ob jami ni bilo nikogar, ki bi bil zajokal za Juretom in zaihtel za njim ter vzdihnil: Ni ga več, ni ga več Jureta! Ne očeta, ne matere, ne brata, ne sestre —

nobenega sorodnika ni bilo ob odprti jami. Samo Polanškovi, ki smo se jim pridružili pred cerkvijo mi, da pospremimo Jureta na zadnji poti.

Ko so gospod župnik odmolili molitve za rajnega, so odšli. Več drobnih rok je pa seglo po grudi in jo vrglo na krsto. Zadnji pozdrav. Pa ne zadnji spomin.

Ludvik Koželj.

Sveti Peter, čebelar.

(Legenda.)

Nekega lepega poletnega dne pokliče sveti Peter Jezusa, naj gre pogledat njegov ulnjak. Bilo je pa to baš tisti čas, ko so rojile čebele. Ko je sveti Peter Jezusu kazal ulje, izleti iz enega panja velik roj čebel, pa se vsedejo na bližnjo hruško. Sveti Peter teče, izvanredno vesel, po panj, da bi pogrebel vanj čebele. Medtem je pa sedel Jezus v senci košate hruške in pozorno opazoval svetega Petra, kako je hitel, da bi spravil čebele v panj. Dan je bil neznosno vroč. Čebele niso hotele v panj, ampak so letale okolo svetega Petra in mu sedale na roke, na vrat in glavo. V tem šumu pa piči ena čebela svetega Petra v vrat. Peter hoče čebeli streti glavo, toda ni imel časa, kajti čebele so od vseh strani priletele in ga grozno opikale. Jezusu se je smilil sveti Peter, zato je zapovedal čebelam in šle so v panj. Ko je bil sveti Peter s tem poslom gotov, je potožil Jezusu svojo nesrečo in se mu zahvalil, da ni umrl. Pa mu Jezus ljubeznivo odvrne: »Poslušaj me, Peter, in si dobro zapomni! Če bi jaz ravnal z grešniki tako, kakor si ti danes z čebelo, bi moral pomoriti vse ljudi.

Sveti Peter je uvidel, da je bil čebelam krut, in je obljubil, da bo z živalmi in ljudmi potrpežljiv.

France Brzin.

